

به نام خدا

وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری

کارگاه جمع بندی و حل تست

عربی

سرمدفتری ۱۴۰۱

مدرس: دکتر اسدالله جعفری

۱- عین العبارة التي ما جاء فيها فعلٌ مزيدٌ:

- (۱) « نَحْنُ نَسْبُحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ »
 (۲) «فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ»
 (۳) «وَ بِالْحَقِّ أَنْزَلْنَا وَ بِالْحَقِّ نَزَّلَ»
 (۴) اللَّهُمَّ نَوِّرْ قُلُوبَنَا بِنُورِ الْإِيمَانِ وَ الْيَقِينِ

۲- عین الخطأ عن أفعال العبارة التالية بالترتيب: «تَوَاضَعُوا لِمَنْ تَعَلَّمُونَهُ الْعِلْمَ.»

- (۱) تَوَاضَعُوا: فعل أمر / تَعَلَّمُونَ: فعل مضارع
 (۲) تَوَاضَعُوا: مزيد بزيادة حرفين / تَعَلَّمُونَ: مزيد بزيادة حرف واحد
 (۳) تَوَاضَعُوا: فعل ماض للغائبين / تَعَلَّمُونَ: من باب التفعيل
 (۴) تَوَاضَعُوا: من باب التفاعل / تَعَلَّمُونَ: مزيد بزيادة حرف واحد

۳- عین الخطأ حول الأفعال في العبارات التالية:

- (۱) بَلَغَ سَلامی إلى حبيبي: من باب التفعيل
 (۲) أَيْمَكُنْ .....؟! يا أويس؟! : من باب الإفعال
 (۳) هُمَا يَتَحَدَّثَانِ عَنْ سَيَطْرَتَيْهِمَا عَلَى الْغَبَةِ: من باب التفعّل
 (۴) فَبَأَى آلاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ: من باب التفعّل

۴- عین الخطأ:

- (۱) اسْتَعْبَدُوا: فعل ماضٍ، للغائبين من باب «استفعال»
 (۲) اِنْتَحَبْتُنَّ: فعل ماضٍ، للمخاطبات من باب «افتعال»
 (۳) تَسْتَمِعُونَ: فعل مضارع، للمخاطبين من باب «افتعال»
 (۴) اِنْتَفَعِي: فعل أمر، للمخاطبة من باب «انفعال»

۵- في أيّ عبارة عددُ الأفعالِ المزيّدة أكثرُ من غيرها؟

- (۱) جَاهَدَ أُوَيْسٌ فِي مَعْرَكَةِ صِفِّينَ وَ هُوَ يُدَافِعُ عَنْ حَبِيبِهِ فَوَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ شَهِيداً.
 (۲) كَيْفَ أَصْبِرُ عَلَى فِرَاقِكَ؟ لَا أَقْدِرُ، لَكِنْ سَأَرْجِعُ قَبْلَ الْمَغْرِبِ، أَعَاهِدُكَ.
 (۳) قَدْ أَسْلَمْتُ مُنْذُ مُدَّةٍ وَ مَا شَاهَدْتُ حَبِيبِي، كَلَّمْتُ وَ الدَّتِي فِي هَذَا الْمَوْضُوعِ.
 (۴) كَيْفَ أَشْكُرُ هَذِهِ النِّعْمَةَ؟ أَيْمَكِنْ؟ هَلْ تُصَدِّقُ نَظْرَتِي؟!

۶- اِنْتَخِبْ لِلْفِرَاغِ كَلِمَةً مَنَاسِبَةً: « ..... الأوروبيون العَلَمُ مِنَ المُسْلِمِينَ.»

(۱) أَخَذْتُ (۲) أَخَذَ (۳) أَخَذُوا (۴) أَخَذَنْ

۷- اَكْمَلِ الْفِرَاغَ بِالْكَلِمَاتِ الْمَنَاسِبَةِ: « بَيْتُ الْمَالِ فِي يَدِكَ ..... عَنْ رَاتِبِكَ.»

(۱) وَأَنَا نَتَحَدَّثُ (۲) وَهُمْ تَتَحَدَّثُونَ (۳) وَأَنْتَ تَتَحَدَّثُ (۴) وَهُوَ تَتَحَدَّثُ

۸- عَيْنَ الصَّحِيحِ فِي صِيغَةِ الْفِعْلِ:

(۱) هِيَ صَابِرَةٌ فَتَحَمَلُ كُلَّ صَعُوبَةٍ!
(۲) نَحْنُ صَابِرُونَ فَتَحَمَلُوا الصَّعُوبَاتِ!
(۳) أَنْتُمْ صَابِرُونَ فَتَحَمَلْتُمْ كَثِيرًا مِنَ الْأَقْوَالِ!
(۴) هُنَّ صَابِرَاتٌ فَتَحَمَلْنَ صَعُوبَةَ الْأُمُورِ!

۹- كَدَامَ فِعْلٍ بَرَأَى عِبَارَتِ «إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّى ... مَا بِأَنفُسِهِمْ» مَنَاسِبَ اسْت؟

(۱) تُغَيِّرُونَ (۲) تُغَيِّرُوا (۳) يُغَيِّرُونَ (۴) يُغَيِّرُوا

۱۰- عَيْنَ الصَّحِيحِ فِي صِيغَةِ الْأَفْعَالِ:

(۱) أَسْرَارَ الْكَائِنَاتِ كَانَ وَ يَكُونُ مَجْهُولَةً عَلَيْنَا!
(۲) هَذَا التَّمْلِيزُ لَا تَتَكَاسَلُ فِي دَرُوسِهِ!
(۳) مِنَ الْمُؤْمِنِينَ مَنْ يَسَاعِدُونَ الْآخِرِينَ
(۴) التَّكْبِيرُ تَبَعْدُ الْإِنْسَانَ عَنِ اللَّهِ!

۱۱- عَيْنَ الْعِبَارَةِ الَّتِي يُوجَدُ فِيهَا فِعْلٌ مَزِيدٌ بِزِيَادَةِ ثَلَاثَةِ حُرُوفٍ:

(۱) لِيَصِلَ الْإِنْسَانَ إِلَى غَايَاتِهِ، لِيَسْتَمِرَّ فِي جُهْدِهِ حَتَّى الْمَوْتِ!
(۲) الَّذِينَ يَدْمُرُونَ أَعْصَابَ النَّاسِ مَلْعُونُونَ عِنْدَ اللَّهِ تَعَالَى!
(۳) سَيُسْقِطُ الرَّجُلُ الْغُصْنَ الَّذِي جَلَسَ عَلَيْهِ بِالْمَنْشَارِ!
(۴) فَتَدِمَ التَّاجِرُ وَ فَكَّرَ لِحَفَظَاتِ ثَمَّ إِعْتَذَرَ مِنْهُ.

۱۲- عَيْنَ مَا لَيْسَ فِيهِ مَزِيدٌ مِنْ بَابِ اسْتِفْعَالٍ:

(۱) يَسْتَقِيمُ مُجَاهِدُو الْإِسْلَامِ أَمَامَ الظَّالِمِينَ!
(۲) عَلَيْكَ أَنْ تَسْتَمَعَ إِلَى كَلَامِ أَسَاتِذَتِكَ!
(۳) قَدْ اسْتَفَادَ الْبَشَرُ مِنَ الْعُلُومِ النَّافِعَةِ فِي حَيَاتِهِ!
(۴) نَحْنُ نَسْتَغْفِرُ اللَّهَ عَلَى ذُنُوبِنَا وَ إِنَّهُ يَسْتَجِيبُ دَعَوَاتِنَا!

۱۳- عین الخطأ في الأفعال و المصادر التالية:

- (۱) «أنتجوا»: فعلٌ ماضٍ- مزيد ثلاثيَّ بزيادة حرفين من باب افتعال
- (۲) «إنقذ»: مصدر- مزيد ثلاثيَّ بزيادة حرفين من باب افتعال
- (۳) «جهاد»: مصدر- مزيد ثلاثيَّ بزيادة حرف واحدٍ من باب مفاعلة
- (۴) «لأتجادلوا»: فعل نهى- مزيد ثلاثيَّ بزيادة حرف واحدٍ من باب مفاعلة

۱۴- كم فعلاً أجوفاً في العبارة التالية؟ «رأيتُ هذه الآية في القرآن الكريم و هي تقول: (فأقيموا الصلاة و آتوا الزكاة و أطيعوا الله و رسوله)»

- (۱) اثنان (۲) ثلاثة (۳) أربعة (۴) خمسة

۱۵- در کدام گزینه نایب فاعل وجود ندارد؟

- (۱) المسلمون نُصروا (۲) الشهداء فازوا (۳) الاعداء قُتلوا (۴) الفقراء ضُفوا

۱۶- عین المبنى للمجهول:

- (۱) لِيُبَادِرِ المسلمُ بتهذيب نفسه قبل غيره!
- (۲) إِنَّ المؤمنَ لَيُجَالِسُ الشَّيْطَانَ لأنه شرٌّ مخلوق!
- (۳) لم يُسْمَعْ صوتك لأنك كنت بعيداً عنّا!
- (۴) أطيعُ الله و رسوله(ص) و لأستسلمُ أمام الظالمين!

۱۷- عین نائب الفاعل:

- (۱) إِنَّ الحَيَاةَ تُعَلِّمُنَا عدم الاعتماد على غيرنا!
- (۲) تُرِيدُ أَنْ تُزَيِّنَ حديقَتَنَا الأزهار الحمراء و الصفراء!
- (۳) على ذى النعمة أن يُنفِقُ ممَّا عنده من النعم!
- (۴) تُزَيِّنُ السَّمَاءُ و الأرضُ فى الأيام الماطرة بألوان جميلة!

۱۸- عین الصحيح فى المبنى للمجهول :

- (۱) يُقيم اليومَ الحفلَ بمناسبة ذكرى انتصار الثورة.
- (۲) قِيلَ المسلمُ كلامَ الحقِّ فخيف الظالم من كلامه.
- (۳) بيعَ الارضُ فدُعوا الشعبُ لاستعادة أرضهم.
- (۴) دُعِيَ الآباءُ للحضورِ فى مراسم إعطاء جوائز الناجحين.

۱۹- عین الخطأ في البناء للمجهول:

- ۱) هذه الأيام يُسمعُ خبرُ نجاحِ شبابنا في المجالاتِ العلميّة!
- ۲) تُستعملُ الأمثالُ السائرةُ لبيانِ ما في سريرةِ الإنسان!
- ۳) أنتخبُ هذا الشابُ لأنه يعتمدُ على نفسه و قدراته!
- ۴) هذان المركزان لم يُؤسَّسْ إلا لعلاجِ المرضى!

۲۰- ميّز الجملة التي نائبُ الفاعلِ فيها ضميرٌ مستترٌ:

- ۱) الأنبياءُ أرسلوا رحمةً للناس.
- ۲) أفلا ينظرونَ إلى الابلِ كيف خُلقت.
- ۳) عند الامتحان يُكرم المرء.
- ۴) و إذا قرئ القرآنُ فاستمعوا و أنصتوا.

به نام خدا

وزارت علوم ، تحقیقات و فناوری

پاسخنامه

عربی

سردفتری ۱۴۰۱

مدرس: دکتر اسدالله جعفری

۱- گزینه ۲ صحیح است. هر دو فعل این عبارت یعنی «إِصْبَرُ» و «يَقُولُونَ» ثلاثی مجرد هستند.
گزینه «۱»: «نَسِخٌ» ← باب تفعیل / نُفِّسٌ ← باب تفعیل
گزینه «۳»: «أَنْزَلْنَا» ← باب إفعال
گزینه «۴»: «نَوَّزٌ» ← باب تفعیل

۲- گزینه ۳ صحیح است. با توجه به اینکه فعل «تُعَلِّمُونَ»، مضارع جمع مذکر مخاطب است، کلمه ی «نَوَاصِعُوا» در این جا فعل امر حاضر جمع مذکر است، نه فعل ماضی مثنای مذکر غائب. البته، کلمه ی «تُعَلِّمُونَ» از باب «تفعیل» است. در باب های «تَفْعُلُ و تَفَاعُلُ» صیغه های «۶و۳،۲» فعل ماضی غایب، با همین صیغه های فعل امر حاضر، مثل هم می شوند.

۳- گزینه ۴ صحیح است. کلمه ی «تُكْذِبَانِ» فعل مضارع مثنای مذکر مخاطب از مصدر «تَكْذِيبُ» و از باب «تفعیل» است، بنابراین «از باب تَفْعُلُ»، نادرست است.
گزینه «۱»: «بَلَّغٌ» فعل امر مخاطب از مصدر «تَبْلِغٌ» و از باب «تفعیل» است.
گزینه «۲»: «يُمْكِنُ» فعل مضارع غایب از مصدر «إمكان» و از باب «إفعال» است.
گزینه «۳»: «يَتَحَدَّثَانِ» فعل مضارع مثنای مذکر غایب از مصدر «تَحَدُّثٌ» و از باب «تَفْعُلُ» است.

۴- گزینه ۴ صحیح است. «إِنْتَفَعِي» فعل امر ثلاثی مزید از باب «افتعال» است، زیرا حرف «ن» از حروف اصلی (فاء الفعل) آن است. هر گاه «ن» زائد باشد، فعل از باب «انفعال» می باشد.

۵- گزینه ۳ صحیح است. «أَسْلَمْتُ»: فعل ماضی، صیغه ی متکلم وحده، باب إفعال / «شاهدتُ»: فعل ماضی، صیغه متکلم وحده، باب مُفاعلة / «كَلَّمْتُ» فعل ماضی، صیغه متکلم وحده، باب تفعیل
گزینه «۱»: «جَاهَدَ»: فعل ماضی، صیغه ی مفرد مذکر غائب، باب مُفاعلة / «يُدَافِعُ»: فعل مضارع، صیغه ی مفرد مذکر غائب، باب مُفاعلة
گزینه «۲»: «أَعَاهَدُ»: فعل مضارع، صیغه ی متکلم وحده، باب مُفاعلة
گزینه «۴»: «يُمْكِنُ»: فعل مضارع، صیغه ی مفرد مذکر مخاطب، باب تفعیل

۶- گزینه ۲ صحیح است. با توجه به اینکه فاعل (الأوروبون) اسم ظاهر است، فعل باید قبل از آن به صورت مفرد مذکر بیاید (أَحَدٌ).
گزینه «۱»: «أَحَدَتْ» مفرد مؤنث غایب و نادرست است.
گزینه «۳»: «أَحَدُوا» جمع مذکر غایب و نادرست است.
گزینه «۴»: «أَحَدَنْ» جمع مؤنث غایب و نادرست است.

۷- گزینه ۳ صحیح است. با توجه به ضمیر «ک»، ضمیر و فعل مورد نظر باید مفرد مذکر مخاطب باشند (و أَنْتَ تَتَحَدَّثُ). در گزینه های دیگر ضمن این که با «ک» تناسب ندارند، بین ضمیر و فعل داده شده نیز اختلاف صیغه وجود دارد.

۸- گزینه ۳ صحیح است. با توجه به ضمیر ابتدای جمله، «تَحَمَّلْتُمْ» (ماضی للمخاطبین) صحیح است، البته می توان مضارع «تَحَمَّلُوا» را نیز به کار برد. صیغه ی فعل، مرتبط با ضمیر اول جمله است، کلمه ی «صابر» شما را فریب ندهد، گاهی یک اسم مشتق مثل اسم فاعل همراه ضمایر مختلف به کار می رود: نحن صابرون / هم صابرون / أنتم صابرون.
گزینه «۱»: صیغه ی «تَحَمَّلْتُ»: ماضی» یا «تَتَحَمَّلُ»: مضارع» مناسب است.
گزینه «۲»: صیغه ی «تَحَمَّلْنَا»: ماضی» یا «تَتَحَمَّلُ»: مضارع» مناسب است.
گزینه «۴»: صیغه ی «تَحَمَّلَنْ»: ماضی» یا «يَتَحَمَّلَنْ»: مضارع» مناسب است.

۹- گزینه ۴ صحیح است. با توجه به قوم و ضمیر «هُم» فعل باید جمع مذکر غایب باشد (نادرستی گزینه های «۲» و «۱»، هم چنین «حتی» از حروف ناصبه است بنابراین نون اعراب از آخر فعل حذف می شود) نادرستی گزینه ی «۳»

۱۰- گزینه ۳ صحیح است. در گزینه «۱»، «اسرار» جمع غیر عاقل است و فعل های «کان و یکون» باید مفرد مؤنث باشند و در گزینه ی «۲» «یتکاسل» و در گزینه «۴» «تبعد» باید مفرد مذکر غایب باشد. (بیعد).

۱۱- گزینه ۱ صحیح است. منظور از عبارت صورت سوال این است که در کدام گزینه، فعل باب استفعال وجود دارد. «یَسْتَمِرُّ» که در اصل به صورت «یَسْتَفْعِلُ» آمده و مضارع باب استفعال است. از میان ابواب ثلاثی مزید، فقط باب استفعال است که ۳ حرف زائد دارد.

گزینه «۲»: «یُدَمِّرُونَ» مضارع باب تفعیل است و یک حرف زائد دارد.
گزینه «۳»: «یُشَقِّطُ» که حرف استقبال «س» به آن چسبیده است، مضارع باب افعال می باشد و یک حرف زائد دارد.

گزینه «۴»: «نَدِمَ» فعل ماضی ثلاثی مجرد/ «فَكَّرَ»: مضارع باب تفعیل است و یک حرف زائد دارد./ «إِعْتَدَرَ»: ماضی باب افتعال است و دو حرف زائد دارد.

۱۲- گزینه ۲ صحیح است. فعل «تَسْتَمِعُ»: از ریشه ی «سَمِعَ» و از باب افتعال است.

گزینه «۱»: «یَسْتَقِيمُ» مضارع باب استفعال است.

گزینه «۳»: «استفادَ» ماضی باب استفعال است.

گزینه «۴»: «نستغفر» و «یستجیبُ» مضارع باب استفعال هستند.

۱۳- گزینه ۱ صحیح است. کلمه ی «أَنْتَجُوا»، فعل ماضی ثلاثی مزید، صیغه ی جمع مذکر غائب از ریشه ی «نَجَّحَ» و از باب افعال است: أَنْتَجَّ ← يُنْتَجِجُ ← إِنْتَاجٌ که در اولین صیغه ی فعل ماضی آن ، فقط یک حرف زائد وجود دارد، لذا در گزینه ی «۱»، از باب «إِنْتَعَال» و «مزید بزیاة حرفین»، نادرست است. فعل ماضی «أَنْتَجَّ»، از باب «افتعال» نیست، زیرا که اولاً همزه ی آن فتحه دارد، ثانیاً ابن ماضی، چهار حرفی است و ثالثاً حرف «ت»، جزء ریشه ی کلمه است و حرف زائد آن نیست (ریشه: نَجَّحَ)

۱۴- گزینه ۲ صحیح است. تَقُولُ «فَوَلَّ» و أَقِيمُوا «فَوَمَّ» و أَطِيعُوا «طَوَّعَ» اجوف هستند. فعل رأیت «رَأَى» و آتُوا «أَتَى» معتل و ناقص هم چنین مهموز هستند.

۱۵- گزینه ۲ صحیح است. «فاروا» فعل معلوم است و فاعلش ضمیر بارز و او است. (فعل های لازم مجهول نمی شوند).

۱۶- گزینه ۳ صحیح است. فعل «لَمْ يُسْمَعْ» به معنی «شنیده نشد، شنیده نشده است»، فعل مضارع مجهول مجزوم به حرف «لم» است که کلمه ی «صَوْتُ»، نایب فاعل آن می باشد.

۱۷- گزینه ۴ صحیح است. فعل «نُرَیْنُ» فعل مجهول است و کلمه ی «السماء» نایب فاعل آن است.

گزینه «۱»: فعل «تُعَلِّمُ» مضارع معلوم از باب تفعیل و ضمیر مستتر هی فاعل آن است.

گزینه «۲»: فعل های «نُرِيدُ- أَنْ نُرَیْنُ» به ترتیب مضارع مرفوع از باب افعال و مضارع منصوب از باب تفعیل و هر دو معلوم هستند.

گزینه «۳»: فعل «أَنْ يُنْفِقَ» مضارع منصوب و معلوم از باب افعال است.

نکته: حرکت ضمه در اول فعل های گزینه های «۳ و ۲» ضمه ی باب هستند نه ضمه ی مجهول.

۱۸- گزینه ۴ صحیح است. «دُعَى» فعل مجهول و «الآباء» نائب فاعل و مرفوع است.

در گزینه «۱»: «یُقیم» فعل معلوم از باب افعال است و مجهول آن «یُقام» می باشد.

در گزینه «۲»: فاعل «المسلم» باید حذف گردد.

در گزینه «۳»: «الارض» مؤنث معنوی است و بیعت صحیح است ضمن اینکه دُعوا نادرست است و با توجه به این که نائب فاعلش اسم ظاهر است دُعای صحیح است.

۱۹- گزینه ۴ صحیح است. صورت صحیح مجهول عبارت: «هذان المرکزان لم یؤسسا إلا لعلاج المرضی!»

در گزینه «۱»: «یُسْمَعُ» فعل مجهول و «خَبِرُ» نایب فاعل آن است.

در گزینه «۲»: «تُسْتَعْمَلُ» فعل مجهول و «الأمثال» نایب فاعل است.

در گزینه «۳»: «أَنْتَخِبُ» فعل مجهول و «هذا» نایب فاعل آن است.

۲۰- گزینه ۲ صحیح است. حُلِقَتْ فعل مجهول و نائب فاعلش ضمیر مستتر هی است.

در گزینه «۱»: «أُرْسِلُوا» فعل مجهول و نائب فاعلش ضمیر بارز واو است.

در گزینه «۳»: «يُكْرَمُ» فعل مجهول و نائب فاعلش اسم ظاهر المرء است.

در گزینه «۴»: «قُرِئَ» فعل مجهول و نائب فاعلش اسم ظاهر القرآن است.